

V dome niekto je
Ľudmila Petruševská

Artforum

V dome niekto je

Людмила Петрушевская

The stories in this collection were first published in Ogonyok, Novy Mir, Literaturnaya Gazeta and other periodicals.

The publication of the book was negotiated through Goumen&Smirnova Literary Agency

www.gs-agency.com

Copyright © Ludmilla Petrushevskaya, 1999 - 2008

Translation © Ivana Kupková, Valerij Kupka, 2011

Design, Layout & Illustration © Ado Juráček, 2011

Slovak edition © Artforum, 2011

V dome niekto je
Ľudmila Petruševská

preložili Ivana a Valerij Kupkovci

Artforum

Som človek drsný, krutý, vždy s úsmevom na plných červených perách, vždy k všetkým ironický. Tak napríklad, sedíme u Mariše. K Mariši sa každý piatok schádzajú hostia, všetci prichádzajú ako jeden, a ak niekto nepríde, znamená to, že mu to nedovolili buď rodinní príslušníci, alebo rodinné okolnosti, alebo mu prosto sem, k Mariši, nedovolila prísť samotná Mariša či celý ten rozzúrený spolok, tak, ako to dlho nedovolili Andrejovi, ktorý v opitosti tresol päšťou do oka nášmu Seržovi, a Serž je pre nás nedotknuteľný, je to naša pýcha a kapacita, už dávno napríklad vypočítal princíp letu lietajúcich tanierov. Vyrátal to bleskovo na zadnej strane skicára, do ktorého kreslí jeho geniálna dcéra. Videla som tie výpočty, pozrela som sa na ne, keď skončil, úplne drzo, pred všetkými. Ničomu som nerozumela, taká gebuzina, vykonštruované riešenia, formálny pohľad na svet. Skrátka, nad moje chápanie, a to som veľmi múdra. Čomu nerozumiem, to vôbec neexistuje. Takže sa pomýlil Serž so svojím umelým pohľadom na svet, veď už dávno nečíta odbornú literatúru, spolieha sa na intuíciu, lenže literatúru čítať treba. Objavil aj nový princíp činnosti parného stroja s koeficientom účinnosti osemdesiat percent, zasa nevídané veci. S týmto ho začali voziť po svete, sem a tam, na „kapičnik“ – seminár ku Kopicovi, k akademikovi Frankovi, k akademikovi Livanovičovi. Livanovič sa spamätal prvý, poukázal na pôvod vynálezu – ten princíp bol vynájdený pred sto rokmi a je populárnym štýlom opísaný drobným písmom na tej a tej strane učebnice pre vysoké školy, a hneď vysvitlo, že koeficient je vlastne len tridsaťšesť percent, a vý-

sledok bol fuč. Lenže aj tak bolo okolo toho veľké haló, u Li-
vanoviča zriadili nové oddelenie, z nášho Serža chceli uro-
biť vedúceho, aj keď nemá titul. V našich kruhoch všetci chá-
pavo zajasali, Serž sa vážne zamyslel nad svojím životom,
či sú tieto hodnoty preňho dôležité, a rozhodol sa, že nie.
Rozhodol sa, že radšej zostane u seba na svetovom oceáne,
a všetci sú znova v šoku: vykašľal sa na kariéru kvôli slobode
a voľnosti, na svetovom oceáne je obyčajný radový vedecký
asistent, má tam úplnú slobodu a na spadnutie expedíciu na
Atlantik, dávno sa črtajúcu, so zachádzkami do Vancouveru,
Bostonu, Hongkongu a Montrealu. Pol roka mora a slnka.
Dobre, vybral si slobodu, a tam, na oddelení ním splode-
ného dieťaťa s koeficientom účinnosti tridsaťšesť percent,
už naplnili stavy, za vedúceho vzali nemožného kandidáta
vied, už majú plno, začali pracovať pomaličky a lážo-plážo,
tu idú do bufetu, tu na služobku, tu pofajčievajú. Chodia za
Seržom na konzultácie, presnejšie, spočiatku chodili, boli
dvakrát, Mariša sa smiala, že na svetovom oceáne už neve-
dia, kto je tu vlastne kto, akéhosi Serža, vedeckého asisten-
ta, im stále ťahajú spreď nosa kvôli konzultáciám. Ale po-
tom to zrazu prestalo, tamtí sa už zabehali, nie je to zasa
také jednoduché, tu nejde o princíp, ale o inú technológiu,
pre ktorú sa musí zrušiť súčasná výroba, elektrinu netreba,
všetko sa vracia do storočia pary, všetko je v háji. A tak na-
miesto pôvodného pokroku ide absolútne všetko do čer-
ta ako vždy. A to celé presadzuje jedno päťčlenné miniod-
delenie, dostala sa tam za laborantku jedna známa, Lenka
Marčukajteová, príde, prinesie potešujúce novinky, že kan-
didátovi vied sa každú chvíľu narodí nemanželské dieťa,
rodičia matky ho idú zažalovať, v robote je úplne mimo,
vrieska do telefónu, ale miestnosť majú iba jednu, a o žiad-
nej energetike ani slovo. Zatiaľ na nich presunul projekt

riešenia pokusno-skúšobnej hoblice, ktorý robia v pivnici inštitútu na tri hodiny nočného času. Ale Serž so svojou slobodou a voľnosťou obišiel oveľa horšie, prišiel čas vybavovať formality na expedíciu, on do dotazníka napísal, že je nestraník, ale keď nastúpil na svetový oceán, do rovnakého dotazníka napísal, že je členom Komsomolu. Obidva záznamy porovnali, vysvitlo, že sám z radov Komsomolu vypadol, na svetovom oceáne sa do komsomolskej organizácie ani neprihlásil, a že teda nezaplatil členské za veľa rokov, a vysvitlo aj, že sa to nedá napraviť splátkami ani ničím, a komisia ho na Atlantik nepustila. Toto všetko porozprával ten odpadlík Andrej, keď prišiel, a tak mu dovolili piť s ostatnými vodku, a on z náhleho popudu povedal, že aby mu nikto nič nehovoril, že sa preto, aby ho vzali na expedíciu, stal donášačom, ale donášať musí iba na lodi, na súš nie. A naozaj, Andrej odišiel na oceán, a keď odtiaľ prišiel, priviezol z Japonska malý umelohmotný mužský pohlavný úd. A prečo taký malý, no preto, lebo nemal dosť dolárov. A ja som povedala, že to Andrej doviezol pre dcéru. A Serž sedel smutný, aj keď mal neobmedzenú slobodu, celý inštitút šiel na oceán, a on s niekoľkými laborantkami organizoval odchod, poštu a prijatie expedície v Leningrade. Ale to už bolo tak dávno, že to ani nie je pravda, už sú preč tie dni, keď Serž a Mariša spolu smútili nad Seržom a húževnato sa podporovali, už sa skončili tie časy porozumenia a nastalo bohvie čo, no každý piatok pravidelne, ako zmagnetizovaní, prichádzame do domčeka na Stulinovej ulici a pijeme celú noc. My – to je Serž a Mariša, pán a pani domu, dve izby, za stenou pri zvukoch z magnetofónu a výbuchoch smiechu spí slušne vychované dieťa, dcéra Soňa, talentovaná, svojrázna malá krásavica, teraz je to moja príbuzná, len si predstavte, ale o tom neskôr. Mojimi príbuznými sú

teraz aj Mariša, dokonca aj Serž, hoci je to smiešny dôsledok nášho života a praobyčajné krvismilstvo, ako sa vyjadrila Táňa, keď sa zúčastnila na sobáši môjho muža Koľu so Seržovou ženou Marišou – ale o tom potom.

Takže, najprv to bolo takto: Serž a Mariša, ich dcéra za stenou, ja – piate koleso na voze, môj muž Koľa – verný a oddaný Seržov priateľ; donášač Andrej spočiatku s manželkou Aňutou, potom s rôznymi inými ženami, a potom stále s tou istou Nadou; ďalej Žora – polovičný Žid po matke, o čom nikto nikdy ani nemukol, akoby to bola nejaká telesná chyba, okrem mňa: raz sa Mariša, naše božstvo, rozhodla, že pochváli nepekného Žoru, a povedala, že Žora má veľké oči – akej sú to farby? Všetci hovorili, že sú žlté, svetlohnedé, a ja som povedala: židovské, a všetci boli zrazu bohvie prečo v rozpakoch a Andrejovi, môjmu večnému nepriateľovi, zabehlo. A Koľa potľapkal Žoru po pleci. A čo také som vlastne povedala? Povedala som pravdu. Ďalej: vždy s nami bola naša Táňa, valkýra s výškou meter osemdesiat, s dlhými svetlými vlasmi, veľmi bielymi zubami, ktoré si maniaccky čistila trikrát denne po dvadsať minút (hodina – a vaše zuby budú bieloskvúce), a tiež s veľmi veľkými sivomodrými očami, krásavica, miláčik Serža, ktorý ju niekedy, keď sa spil pod obraz boží, hladkal po vlasoch, a nikto nič nechápal; a vedľa sedela Mariša, akoby sa nechumelilo, a ja som sedela pri nej a vravela som Lenke Marčukajteovej: „Prečo netancuješ, zatancuj si s mojím mužom Koľom,“ – na čo sa všetci drsne zasmiali, ale to už boli celkom posledné dni nášho spoločného života.

Bola tu aj Lenka Marčukajteová, veľmi pekná baba, prsia päťky, vlasy dlhé, svetlohnedé, exportný kus, dvadsať rokov. Lenka sa spočiatku správala ako podvodníčka, čo aj bola, keď pracovala v obchode s platňami. Votrela sa do Marišinej

priazne tým, že jej porozprávala o svojom ťažkom živote, potom od nej zhrabla veľkú sumu peňazí a chodila s tým dlhom akoby nič, potom zmizla, vrátila sa bez štyroch predných zubov, vrátila Mariši peniaze („Tak vidíte!“ – víťazoslávne povedala Mariša) a povedala, že ležala v nemocnici, kde ju odsúdili na to, že nemôže mať deti. Mariša si ju za to obľúbila ešte viac, Lenka u nej pomaly aj nocovala, ale bez zubov už to bolo iné, nie exportné vydanie. So Seržovou pomocou dostala Lenka miesto laborantky na jeho tridsaťšesť-percentnom oddelení, dala si urobiť zuby, vydala sa za židovského chlapca – disidenta Olega, o ktorom vysvitlo, že je to syn známej kozmetičky Mary Lazarevny, a v tejto bohatej rodine bola Lenka určitý čas akýmsi naším špiónom, so smiechom nám rozprávala, akú má Mary spálňu, aké skrine, z ktorých za každú by sa dalo do konca života žiť za doláre, a čo všetko jej Mary ešte dala. Mary Lenku rozmaznávala a hovorila, že jej pleť je prírodné bohatstvo. Lenkina pokožka bola od prírody skutočne výnimočne jemná, biely tuk a červená krv vytvárali nezvyčajnú kombináciu dokonca v rôznom čase dňa, na svitaní aj pri západe slnka, a pery mala vždy červené ako krv. Takú pokožku majú všetky deti do jedného, napríklad aj môj Aľoša. Ale Lenka sa k sebe správala ignorantsky, vláčila sa po všelijakých brlohoch ako nejaká koketa, nevážila si samu seba, a nakoniec zistila, že jej Oleg odchádza so všetkými svojimi cez Viedeň do Ameriky a že ona nejde – a ani nešla, rozišla sa s Olegom a začala sa vyznačovať tým, že len čo prišla k niekomu na návštevu, už aj si sadla niektorému z mužov na kolená a cítila sa výborne, a naši chudáci chlapci – či už môj Koľa, donášač Andrej, alebo Žora – sa pri tom falošne šklabali. Neodvážila sa sadnúť na kolená jedine Seržovi, Serž bol nedotknuteľný, a navyše tu bola Mariša, ktorú Lenka zbožňovala, a z Mariše sa Lenka

nemohla vysmievať tak, ako sa vysmievala z nás všetkých a z mladej ženy udavača Andreja, ktorá očervenela a ušla do kuchyne, keď sa Lenka bez rozmyslu capla Andrejovi na kolená. Táto jeho žena Naďa bola ešte mladšia ako Lenka, mala iba osemnásť rokov, a vyzerala tak na pätnásť, chudá, prešibaná, ryšavá, na pohľad skazená školáčka, presne na toto mohol naletieť Andrej, o ktorom bolo vďaka utáranosti jeho zákonitej manželky Aňuty dávno známe, že je impotent, ktorý nič nepotrebuje. Skazená či nie, no Naďa sa vydala a stala sa z nej matróna, tá malá nymfička otvorí papuľu a spustí: hento a tamto uvarila, tak a hentak Andrej pil, a ona mu už viac piť nedovolila, toto a hento kúpili. Jediné, čo zostalo z jej skazenosti a zvrátenosti, bolo vypadáajúce oko, ktoré jej pri určitých nešikovných pohyboch vždy vyklzlo z jamky a vykydlo sa jej na líce ako vajce namätko. Fakt strašný pohľad, ale Andrej na to furt myslel, vždy odviezol Naďu s okom v dlani do nemocnice, tam jej to oko dali naspäť a podľa mňa v tie noci býval Andrej na vrchole blaha. Aj s predošlou ženou, Aňutou, žil Andrej pre vzrušujúce chvíle jej záchvatov, vtedy ju zabalenú do prikrývky vozieval v sanitkách záchranky po nemocniciach, až kým sa nezistilo, že jej choroba je takzvaná jedovatá maternica. Táto jedovatosť Aňutinej maternice sa v našom kruhu stále pretriasala a Aňuta a Andrej mali stigmú beznádejnosti. Všetci ostatní sme už mali deti, Žora mal tri, ja som mala Aľošu, a stačilo, že som sa asi dva týždne neukázala u Serža a Mariše, a už sa o mne začalo šíriť, že som v pôrodnici a rodím: takto si robili žarty z mojej telesnej konštrukcie. Táňa mala syna známeho tým, že ako bábätko lozil po matke a sal raz z jedného prsníka, raz z druhého, a takto sa zabávali. Ale Andrej a Aňuta deti mať nemohli a nám ich bolo ľúto, lebo žiť bez detí je také akési nezmyselné a takto žiť bolo

nezvyklé, veď celý efekt spočíva v tom, že žijete s deťmi, babre sa s kašami, škôlkami a v noci z piatka na sobotu sa konečne cítite ako ľudia a zabavíte sa na plný plyn, až tak, že tí z druhej strany Stulinovej ulice zavolajú milíciu. Aňuta a Andrej mali tú svoju beznádejnosť, až kým sa odrazu Aňute nenarodila dcéra, z ničoho nič, takmer vôbec to na nej nebolo vidieť! Zavládlo absolútne nadšenie, Andrej v noc pôrodu priniesol k Seržovi dve fľaše vodky, zavolali môjho Koľu a celú noc pili a Andrej povedal, že dá svojej dcére meno Mariša, na Marišinu počesť, a Mariše sa táto pocta nepríjemne dotkla. Ale čo mohla robiť, zakázať mu nemohla, a tak podlizovač Andrej nazval dcéru Mariša. Ale tu sa sviatok a zároveň aj rodinná romantika skončili a Andrej zrejme nadhlo zanedbal svoje manželské povinnosti, a Aňuta zasa pocítila svoju obyčajnosť, naraz bola ako ostatné ženy, bez rôznych záchvatov, a v súvislosti s tým si začala počas rok trvajúcej materskej dovolenky pozývať domov stále nových a nových priateľov, v tom čase Andrej v úlohe donášača odišiel na tú plavbu, a keď sa vrátil, našiel doma celý huf známych, ktorých zrejme prilákal nevyužitý stav Aňutinej predtým jedovatej maternice. Andrej objavil novú romantiku vo svojej úlohe opusteného manžela, začal si k Seržovi a Mariši romanticky vodiť elitné dievčatá a Lenka Marčukajteová si mu bezočivo sadala na kolená, akoby chcela zapečatiť jeho vyčerpané pohlavné orgány, ktoré už splnili svoju rolu. To bol taký jej žart a výsmech.

Raz si sadla na kolená aj môjmu Koľovi, chudého a dobrého Koľu doslova rozpučila Lenkina váha, fyzicky aj morálne, nečakal takýto zvrät udalostí, a tak iba držal ruky od tela a hádzal pohľady na Marišu, ale Mariša sa prudko odvrátila a dala sa do reči so Žorom, a vtedy som už čosi začala tušiť. Pochopila som, že Lenka šliapla vedľa, a povedala som:

–Lenka, šliapla si vedľa. Mariša kvôli tebe žiarli na môjho muža.

Lenka bezstarostne zmraštila ksicht a ostala sedieť na Koľovi, ktorý úplne zvädol ako odtrhnutý kvietok. Myslím, že to vtedy začal chladnúť Marišin vzťah k Lenke, až to vyústilo do postupného vytrácania sa Lenky Marčukajteovej, najmä keď Lenka nakoniec porodila mŕtve dieťa, ale to bolo až neskôr. Ale v onej chvíli zrazu všetci začali s akýmsi priveľkým záujmom niečo robiť: Táňa si priťukla so Seržom, Žora nalial a podal pohár zavalenému Koľovi a chladnej Mariši, Andrej sa galantne začal zhovárať so svojou hlupaňou Naďušou, ktorá sa víťazoslávne pozerala na mňa, ženu pripučeného muža.

Žorovi na kolená sa však Lenka Merčukajteová ani nepokúšala sadnúť, nebolo to bez rizika, pretože Žora, ako mnohí nízki muži, neustále dával najavo, že je sexuálne vzrušený, a miloval všetky ženy – Marišu, Táňu, a dokonca aj Lenku. Lenka, bytosť absolútne chladná, riskovala, že Žoru vyprovokuje k pokusu o znásilnenie pred všetkými, ako sa to stalo s jednou Andrejovou dámou, ktorá pri tanci so Žorom predstierala, že je neskutočne temperamentná, lenže pri Žorovi sa také veci robiť nesmú, a tak Žora, keď hudba dohrala, schmatol svoju urastenú dámu popod pazuchy a vliekol ju do vedľajšej izby ako zmyslov zbavený, vo vedľajšej izbe, to všetci dobre vedeli, v tú noc nikto nespál, Marišina a Seržova dcéra bola u babky. Žora stihol zvaliť napoly omdletú dámu na Soničkinu maličkú posteľ, ale prišli mimovoľne sa uškŕňajúci Serž a Andrej, odtiahli Žoru preč a vyplašená dáma si napravila šaty, ktoré sa jej vyhrnuli pri zápase. Táto udalosť celú noc vyvolávala strašný rehot, no okrem toho všetci, až na tú cudziu dámu, vedeli, že to celé

je len hra, že Žora sa od študentských čias vždy hrá na bonvivána a nemravníka, ale v skutočnosti po nociach píše dizertačku za svoju ženu a vstáva k svojim trom deťom, a iba v piatok si cez seba prehodí leviu kožušinu a dvorí ženám, kým vládne noc.

No opatrná Lenka, ktorá tiež hrala sexuálne hry veľmi chladnokrvne, nechcela Žoru vyprovokovať k jeho zvyčajnej role, to už by bolo priveľa, dve predstavenia naraz, to zaväzovalo k nejakému finále: Lenka si sadne, Žora ju okamžite začne obchytkávať a tak ďalej, a to Lenka nemala rada, tak ako to v podstate nemal rád ani Žora. Ostatne, Lenka Marčukajteová bola a už nie je, lebo tak to chcela Mariša, bola a zmizla, a keď ju spomeniem nahlas, vyznieva to ako ďalšia netaktnosť.

Všetko sa mi v pamäti akosi pomotalo v súvislosti s poslednými udalosťami v mojom živote, teda konkrétne v súvislosti s tým, že som začala slepnúť. Nevieam, či sme tie piatky mali desať rokov či pätnásť, prevalili sa české, poľské, čínske, rumunské aj juhoslovanské udalosti, prešli také a také procesy, a potom procesy s tými, ktorí protestovali proti výsledkom prvých procesov, potom procesy s tými, ktorí zbierali peniaze pre rodiny tých, čo boli zavretí v táboroch – to všetko preletelo pomimo. Niekedy k nám zaleтели zatúlané vtáky z iných, priľahlých oblastí ľudskej činnosti, dajako si k nám zvykol chodiť okrskár Valera, človek, ktorý cvičil sambo, namyslený a zanovitý. Počas našich piatkov boli dvere do bytu otvorené, priamo z chodníka tri schodíky a hneď dvere; Valera prišiel prvý raz, vypýtal si od všetkých doklady v súvislosti so sťažnosťou nájomníkov z domu oproti na Stulinovej ulici – na vysokú hlučnosť po jedenástej hodine večer až do piatej hodiny rannej.

Valera starostlivo skontroloval všetky doklady, presnejšie povedané, skontroloval, kto ich má pri sebe, pretože žiaden z chlapcov pri sebe preukaz nemal. Dievčatá nekontroloval, z čoho sme neskôr usúdili, že Valera niekoho hľadá, celý nasledujúci týždeň si všetci často a nervózne telefonovali, všetci boli strašne nesvoji, vystrašení a ako na ihlách. Naozaj, do nášho tichého príbytku, v ktorom hučal iba magnetofón, vtrhlo akési nebezpečenstvo, ocitli sme sa v centre diania kvôli Valerovi a kontrole dokladov. Nasledujúci piatok už všetci správne predpokladali, že Valera hľadá amerického Rusa Ľovku, ktorý už rok žije s neplatnými vízami, túla sa po súkromných bytoch a brlohoch, pričom to nerobí preto, že by sa nechcel vrátiť do Štátov, len skrátka prešvihol termín, a za to, ako mu povedali, podľa našich zákonov pôjde sedieť, a vtedy sa začal skrývať a všetci ho vítali s hulákaním a smiechom, ale u Mariše som ho ani raz nevidela, zato u Marišiných susedov, podozrivej spoločnosti, pozostávajúcej z dvoch večných študentiek bez trvalého pobytu v Moskve a ich inonárodných spolubývajúcich, Američan Ľovka občas nocoval na dlážke, a raz, keď si prišiel požičať peniaze, náhodou, ako povedali študentky, defloroval dcéru ministra Ninku z druhého ročníka fakulty žurnalistiky, takže Ninka sa zobudila celá zakrvavená a v panike ťahala preprať matrac do kuchyne, lebo kúpeľňa v byte nebola. Američan Ľovka zmizol bez stopy, ale Nina mu to nezazlievala, a teraz sa vraj sama túla po všetkých brlohoch a hľadá Ľovku, ktorému, z ruského pohľadu, dala všetko. Odvtedy vraj Ľovka na Stulinovej ulici nenocoval, a Valera tam teda chodil zbytočne.

Valera však znova prišiel päť minút po jedenástej, aby sme vypli magnetofón, a tak sme vypli magnetofón a sedeli a pili bez hudby, a Valera sedel ďalej s nám neznámymi

úmyslami, buď sa chcel predsa len dočkať Lovku, alebo chcel jednoducho od základov zlikvidovať našu neškodnú partiu, proste sedel a neodchádzal. Mariša, ktorá všetkých nadšene presvedčila, že všetci ľudia sú zaujímaví – večne u nej nocovali všelijakí pozberanci zo železničných staníc, mesiac u nej bývala žena s ročným ochrnutým dievčatom, ktorá pricestovala do Pediatrického ústavu na konzultácie bez nároku na hospitalizáciu –, Mariša prvá objavila kľúč a začala sa správať tak, akoby Valera bol nešťastný a osamelý človek, a v tomto dome predsa nikdy neodmietli prijať neznámeho človeka, a len zriedka sa niekto rozhodol, že sa vnúti. Mariša a po nej aj Serž sa začali s Valerom vzrušene rozprávať o rôznych veciach, dali mu pohár suchého vína, prisunuli k nemu čierny chlieb a syr, jediné, čo bolo na stole, a Valera sa nevyhol žiadnej otázke a ani raz nepocítil žiadny útok na svoju samolúbošť. Tak napríklad, Serž sa opýtal.

–Počuj, a k milícii si šiel, aby si dostal trvalý pobyt?

–Trvalý pobyt som mal už skôr,– odpovedal Valera.

–Tak potom prečo slúžiš?

–Je to ťažký rajón,– odpovedal Valera, –ovládam sambo, som zápasník, ale pre zranené plece som ešte v armáde nedostal druhú výkonnostnú triedu. V sambe, keď ťa skrúti, tak musíš dať zvukový signál.

–Aký zvukový?– spýtala som sa.

–Aspoň, s prepáčením, zakašľať alebo si prdnúť, aby ti nezlomili ruku.

Okamžite som sa spýtala, ako sa dá prdnúť na objednávku. Valera odpovedal, že nestihol dať zvukový signál a že mu vykĺbili ruku, a tak má ukončený tretí stupeň. Potom Valera bez nadýchnutia vyjadril svoj názor na existujúci stav vecí a na to, že čoskoro sa všetko zmení a všetko bude ako za Stalina, a za Stalina bol poriadok ako remeň.

Skrátka, celý večer sme strávili sociologickým skúmaním Valerovej osobnosti, a nakoniec buď on bol pohotovejší, alebo sme my všetci boli pasívni, ale namiesto obyčajného kladenia anketových otázok, ako to už neraz bolo v prípade náhodných návštevníkov, ako boli prostitútky, čo si vodil Andrej, alebo tých, ktorých upútala hudba a zastavili sa na tichej Stulinovej ulici, púšťali sa s nami cez okno do reči, a nakoniec tou istou cestou vliezli dovnútra a potom boli nútení odpovedať na celý rad otázok – tentoraz sa to ubralo inou cestou a Valera sa nijako konkrétne nezmieňoval o svojich služobných povinnostiach, ale celú hodinu nás hlasno poučal, aké to bolo za Stalina, a nikto mu nijako zvlášť neodporoval, všetci sa zrejme báli, že je to provokácia, báli sa pred predstaviteľom moci vyjadriť svoje názory, ale vlastne u nás nebolo zvykom vyjadrovať svoje názory, je to také detinské, vykrikovať svoje názory, a zvlášť pred tým idiotom Valerom, slizkým, nevyspytateľným, ktorý prišiel s neznámymi zámermi a sedel za úbohým okrúhlym stolom v chudobnej izbe Mariše a Serža.

O dvanástej sa všetci ako oplutí zdvihli a odišli, ale Valera nie. Valera buď nemal kde stráviť noc v službe, alebo mal jasný rozkaz, lebo u Serža a Mariše sedel do rána, a Serž vyhlásil, ako s tým potom boli oboznámené masy prostredníctvom Marišinych telefonátov, že je to najzaujímavejší človek, akého stretol za posledné štyri roky, ale to bola len obranná formulácia, nič viac. Serž ostal na Valeru úplne sám, keďže Mariša si išla ľahnúť na dlážku do Soničkinej izby, ale Serž zostal ako chlap a pil s Valerom ľubovníkový čaj, celý čajník močopudného čaju, ale Valera ani raz nešiel na záchod a pobral sa preč, až keď sa mu skončila služba. Valera zjavne nechcel ani na sekundu opustiť svoju pozorovateľňu, a vykonal tak obeť zadržania moču. Čo sa týka Serža, ani

on nevyšiel z miestnosti zo strachu, že mu tam počas jeho neprítomnosti Valera urobí prehliadku.

Tak či onak, ten piatok bol piatkom múk a všetci sme boli nesvoji. Lenka Marčukajteová ani raz nesadla nikomu na kolená, Žora ani raz nevykríkol cez vetracie okienko na okoloidúce školáčky „panny!“, iba ja som sa stále vypytovala, ako sa to tí sambisti učia dávať zvukové signály – silou vôle alebo špeciálnou stravou. Táto téma mi vystačila na celý večer, keďže jediná téma, ktorej sa Valera vyhýbal, bolo práve toto dávanie signálov. Vždy čudne zvrátil tvár, odbočil od témy, ani raz už nepovedal slovo „prdnúť“ a znenávidel ma tak ako všetci, na prvý pohľad a navždy. Ale nevedel, kam z konopí, lebo toto slovo sa zrejme nenachádza v neverejnom zozname slov, za ktorých vyslovenie na verejnosti zavrávajú na pätnásť dní za mreže, a navyše, prvý ho vyslovil sám Valera! A ja jediná som sa miešala do tohto filozofického rozhovoru, ktorý prostredníctvom pomocných otázok začal Serž v nádeji, že sa mu podarí povzniesť do pozície ironického pozorovateľa prírodných úkazov, za ktorý by sa Valera dal považovať, lenže Valera kašlal na Seržove otcovské otázky a len odušu trepal a hovoril veci ohrozujúce jeho služobné postavenie, akože v armáde už všeličomu rozumejú a už nie dlho si tu všetci budete užívať a že pán príde.

–Ale aj tak,– skočila som mu do reči, –to v armáde učia prdiť? Ale ako vidím, vy ste sa to nenaučili, lebo ste nedokázali prdnúť včas a nedostali ste vyšší stupeň.

–V armáde sú takí chlapi, také technické vybavenie,– pokračoval Valera, –majú v rukách techniku, majú v rukách všetko, sú to chytrí chlapi a páli im to.

No a Serž sa napríklad pýtal, či často slúžia v noci a kde má Valera svoje miestečko. A Mariša sa pýtala, či je Valera ženatý a či má deti, s tou svojou zvyčajnou dobrotou a súci-

tom v hlase. Táňa, naša valkýra a krásavica, sa iba ticho rehotala a sklonená nad pohárom polohlasne komentovala obzvlášť duchaplné Valerove repliky, a po celý čas sa obracala na Žoru, akoby ho chcela podržať v tejto ťažkej situácii, kde on, polovičný Žid, predložil Valerovi pas (on jediný ho tentoraz mal), z ktorého Valera nahlas prečítal: „Georgij Alexandrovič Perevoščikov, národnosť ruská“.

Hej, aj pri tejto svojej druhej návšteve si Valera znova vypýtal doklady a znova skontroloval Seržov pas, a znova ho nedostal ani od Andreja, ani od môjho Koľu, ani od človeka mimo našej partie, ktorý náhodou zablúdil na tento nebezpečný večierok – kresťana Zilbermana, ktorý býval v Moskve len zriedka a strašne sa zľakol a namiesto pasu predložil svoj starý študentský preukaz, na ktorý ešte stále dostával zľavnené lístky na vlak. Valera Zilbermanovi preukaz zabavil, proste si ho vložil do vrecka, a Zilberman sa hlasno spýtal, kde je tu WC, a vyparil sa. Hoci sa Valera spočiatku vyhrážal, že Zilbermana odvedie, kým sa nevyjasní jeho totožnosť, nič v tomto smere neurobil, a my sme všetci sedeli a trápili sa, ako sa chudák Zilberman bude báť a triasť, a k jeho doterajšej situácii sa pridá aj situácia človeka na muške. Ale Valerovi očividne o Zilbermana nešlo.

Bola som zvedavá, ako sa bude správať udavač Andrej, ale aj Andrej sa správal opatrne a zdržanlivo. Keď sme vyplili magnetofón, Andrej prišiel o možnosť tancovať, s kým sa mu zachce, ináč, v tancovaní bol náladový, niekedy netancoval vôbec, a jeho žena Naďa, z ktorej sa stala matróna najvyššieho stupňa bez ohľadu na výzor skazenej pubertiačky, sedela vtedy tiež ako päť peňazí a spätne žiarlila, nuž teda Andrej si sadol k svojej Nadi. Nadin otec bol plukovník s vyhliadkou na postup a ona všetky reči Valeru ako príslušníka s nižšou hodnosťou prijímala cez prizmu toho, že

na Seržovu otázku, akú hodnotu mu to vlastne dali, Valera odpovedal, že mnohí by chceli, aby mu ju nedali, ale jemu že dali rovno poručíka. Naďa sa jediná spomedzi všetkých hneď začala cítiť istejšia, začala chodiť hore-dolu, stiahla Andreja, aby zavolať akejsi Iročke, a potom ho celkom odviedla preč, a Valera na to nijako nezareagoval. Možnože aj keby sme odišli všetci, i tak by tu zostal, tu bolo jeho určité „stanovisko“, ale možno aj nie.

Koľa a ja sme tentoraz ušetrili za taxík, stihli sme metro a po ňom aj autobus a prišli sme domov ako ľudia, a zistili sme, že Aľoška o pol dnuhkej v noci ešte nespí, ale sedí oťapený pre televízorom, ktorého obrazovka už iba zrní. Bol to náš prvý nočný – nie ranný – návrat z piatku, a tak sme zistili, že aj Aľoška svojím spôsobom v túto noc oslavuje, a keď som ho ukladala spať, povedal, že sa bojí spať sám a že sa bojí zhasnúť svetlo. Naozaj, svietilo sa všade, ale veď Aľoška sa predtým nebál, lenže predtým tu bol dedo, ale dedo, môj otec, nedávno zomrel a moja mama zomrela tri mesiace pred ním, za jednu zimu som stratila rodičov, navyše mama zomrela na rovnakú chorobu obličiek, aká sa od istého času začala prejavovať aj u mňa a ktorá sa začína slepotou. Tak či onak, zistila som, že Aľoška sa bojí spať, keď nikto nie je doma. Zrejme sa mu zjavovali tiene dedka a babky, môj otec s mamou ho vychovávali, maznali a vôbec sa oňho starali, a teraz Aľoška zostane celkom sám, keď uvážime, že aj ja čoskoro určite zomriem, a môj dobrý, na verejnosti tichý Koľa, ktorý sa doma nudil alebo začínal nevhodne revať na Aľošku, keď chlapec s nami jedol – Koľa sa očividne rozhodol odo mňa odísť, a to k nikomu inému ako k Mariši.

Už som spomínala, že nad naším pokojným piatkovým hniezdom preletelo veľa rokov, Andrej sa zo zlatovlasého mladého Parisa stihol stať otcom, opusteným manželom,

donášačom na expedičnej lodi, znova zákonným manželom a držiteľom pekného družstevného bytu, ktorý Nađuší kúpil plukovník, a nakoniec alkoholikom; ešte vždy miloval jedine Marišu, celý svoj život, ešte od študentských čias, a Mariša to vedela a cenila si to, a všetky ostatné dámy na jeho životnej púti boli iba náhradou. Vrcholným číslom Andrejovho programu bolo tancovanie s Marišou, jeden dva posvätné tance za rok.

Aj bezočivý študent Žora vyrástol na skromného, chudobného samostatného vedeckého pracovníka v tej najlacnejšej košeli a nohaviciach tmavosivej farby, otca troch detí, budúceho akademika a laureáta bez ambícií, no vždy v ňom bolo a v jeho najhlbšom vnútri sa skrývalo jediné: láska k Mariši, ktorá vždy ľúbila iba Serža a nikoho iného.

Ďalej, môj Koľa tiež zbožňoval a miloval Marišu, všetci títo chlapci sa kvôli Mariši akoby odtrhli z reťaze ešte v prvom ročníku na výške, a táto hra trvala dodnes, kým nedospela až tam, že Serž, ktorému sa ušla krásna Mariša, s ňou žil, žil, a zrazu si našiel milovanú ženu, ešte zo školských lavíc, a raz na Nový rok, keď sa všetci opili a hrali šarády, povedal: „Idem zavolať milovanej žene,“ – a všetci zostali, akoby do nich udrel hrom, pretože ak muži milovali Marišu a Serža pokladali za jedinečného človeka, tak my všetci sme mali radi Marišu a Serža v prvom rade, vždy všetci hovorili o Seržovi, hoci on sám hovoril málo, to Mariša ho tak vyniesla na piedestál, milovala ho bezvýhradne, či už ako matka, alebo ako stúpenkyňa, prechovávala zbožnú úctu ku každému jeho slovu či gestu, pretože ešte svojho času v prvom ročníku na výške, keď sa Serž do nej vrátane iných zaľúbil a navrhol jej, aby sa vzali, a spal s ňou, ona od neho odišla, prenajala si izbu s nejakým Žanom, podľahla erotickej náklonnosti, odmietla prvú a čistú Seržovu lásku, a potom ju Žan

nechal, a ona sama od seba prišla k Seržovi, teraz už navždy zavrhla myšlienku na erotickú lásku bez papiera, sama mu navrhla, aby sa vzali, a tak sa vzali, a Mariša sa občas s posvätným nadšením preriekla, že Serž je krištáľový pohár. Teraz by som jej povedala, aby nespala s krištáľovým pohárom, aj tak z toho nič nebude, a keď aj áno, tak sa poreže. Ale vtedy sme všetci žili všelijakými výletmi a táborákmi, pili sme suché víno, všetko sme strašne ironizovali a oblasti sexu sme sa nedotýkali, lebo sme boli príliš mladí a nevedeli sme, čo nás čaká; z oblasti sexu všetkých znepokojovalo iba to, že ja som mala biele plavky, cez ktoré všetko presvitalo, a pri každej príležitosti sa mnou všetci kochali; bolo to, keď sme všetci stanovali kdesi pri mori; oblasť sexu vystupovala na povrch aj v tom, že sa Žora sťažoval, že nemáme záchod a že v mori hovno nechce odplávať preč. A inak ten istý Žora vykrikoval, že dovolenkári ženského pohlavia potrebujú dobrú potratovú ambulanciu, a Andrej romanticky chodil do šesť kilometrov vzdialeného mesta Simeiz tancovať s dievčatami s tuberkulózou, a Serž sa húževnato potápal a lovil ryby a týmto dokazoval svoju mužnosť, a po nociach som vždy počula, ako sa z ich stanu ozýva pravidelné klopanie, ale Mariša bola po celý svoj život nepokojné stvorenie s plameňom v očiach, čo nesvedčilo v prospech Seržových schopností, a chlapani boli kvôli Mariši vždy v strehu a zdalo sa, že by chceli kolektívne zaplniť tú medzeru, no nemohli sa presadiť. V podstate nám práve tento sexuálny oheň spaľujúci Marišu, kňazku lásky, spolu s jej nedosiadnuteľnosťou umožnil tak dlho udržať našu partiu, lebo cudzia láska je nákazlivá, to je dokázané. My dievčatá sme milovali Serža, a zároveň sme milovali aj Marišu, trpeli sme spolu s ňou a rovnako ako jej nám to trhало srdce, ale po svojom – na jednej strane ľúbiš Serža a sníváš o tom, že

zaujmeš Marišino miesto, na druhej strane to nemôžeš urobiť zo súcitu s Marišou, z lásky a ľútosti k nej. Skrátka, všetko bolo plné nerozlučnej lásky Mariše a Serža, neuskutočniteľnosti ich lásky, a na to sa všetci nachytali, a Serž vystrájal, jediný, čo mal všetky práva. Raz tento vred praskol, hoci nie úplne, keď sa uprostred nevinných sexuálnych rozhovorov pri stole – boli to rozhovory ľudí čistých, a teda schopných hovoriť o čomkoľvek – reč zvrtila na knihu od poľského autora Sexuálna patológia. Bolo to niečo nové pre celú našu pospolitosť, v ktorej doposiaľ každý žil tak, akoby jeho prípad bol jediný na svete – ani sám sa nepozrie, ani druhým neukáže. Nová vlna osvietenia sa však predsa len dotkla aj nášho krúžku a ja som povedala:

–Ktosi mi hovoril o knihe Sexuálna patológia a tam sa pohlavný akt delí na štádiá, partneri sa navzájom vzrušujú, Serž, najprv vraj treba hladkať ušný lalôčik partnera! Vraj je to erotogénna zóna!

Všetci stuhli a Serž okamžite vyhlásil, že sa ku mne stavia krajne odmietavo, začal prskať a kričať, ale ja nič, sedela som ako socha, lebo som trafila do čierneho.

Ale to bolo ešte pred tým, ako si Serž našiel milovanú ženu na tej svojej ulici detstva, stretol svoj mladícky erotický sen, teraz moletnú brunetu, ako nám zreferovali isté dobre informované osoby, a pred tým, ako do bytu na Stulinovej ulici začal pravidelne chodiť milicionár Valera a bojovať tak za ticho po jedenástej hodine až do siedmej hodiny rannej, a tiež sa to stalo pred tým, ako som postupne začala zisťovať, že slepnem, a navyše ešte pred tým, ako som prišla na to, že Mariša žiarli na môjho Koľu pre Lenku Marčukajteovú.

Takže v momente sa prerušili všetky zväzky: Serž prestal nocovať doma, odpadli všetky piatky u nich a začali sa rovnaké piatky na bezpečnom mieste, v byte valkýry Táne, aj